

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Eläkkeet ja kansantalous

Keve-päivä 26.5.2011

Seppo Honkapohja
Suomen Pankki*

*Esitetyt näkemykset ovat omiani eivätkä välttämättä
vastaa SP:n kantaa.

I. Eläkejärjestelmät: kansantaloudellisia peruskysymyksiä

◆ Perushavainnot

- Suljetussa taloudessa tuotannon määrä ratkaisee elintason.
  - Eläkejärjestelmä, verotus jne. määrittävät kulutuksen jakaantumisen työssä käyvien ja passiiviväestön sekä sukupolvien välillä.
- Avoin talous voi ottaa lainaa ulkomailta tai lainata ulkomaille.
  - Avoimessa taloudessa on myös huomioitava kansantalouden ulkoinen tasapaino pitkällä aikavälillä.
  - Pienelle avoimelle taloudelle korko on annettu eikä säästäminen määrää pääoman tarjontaa.

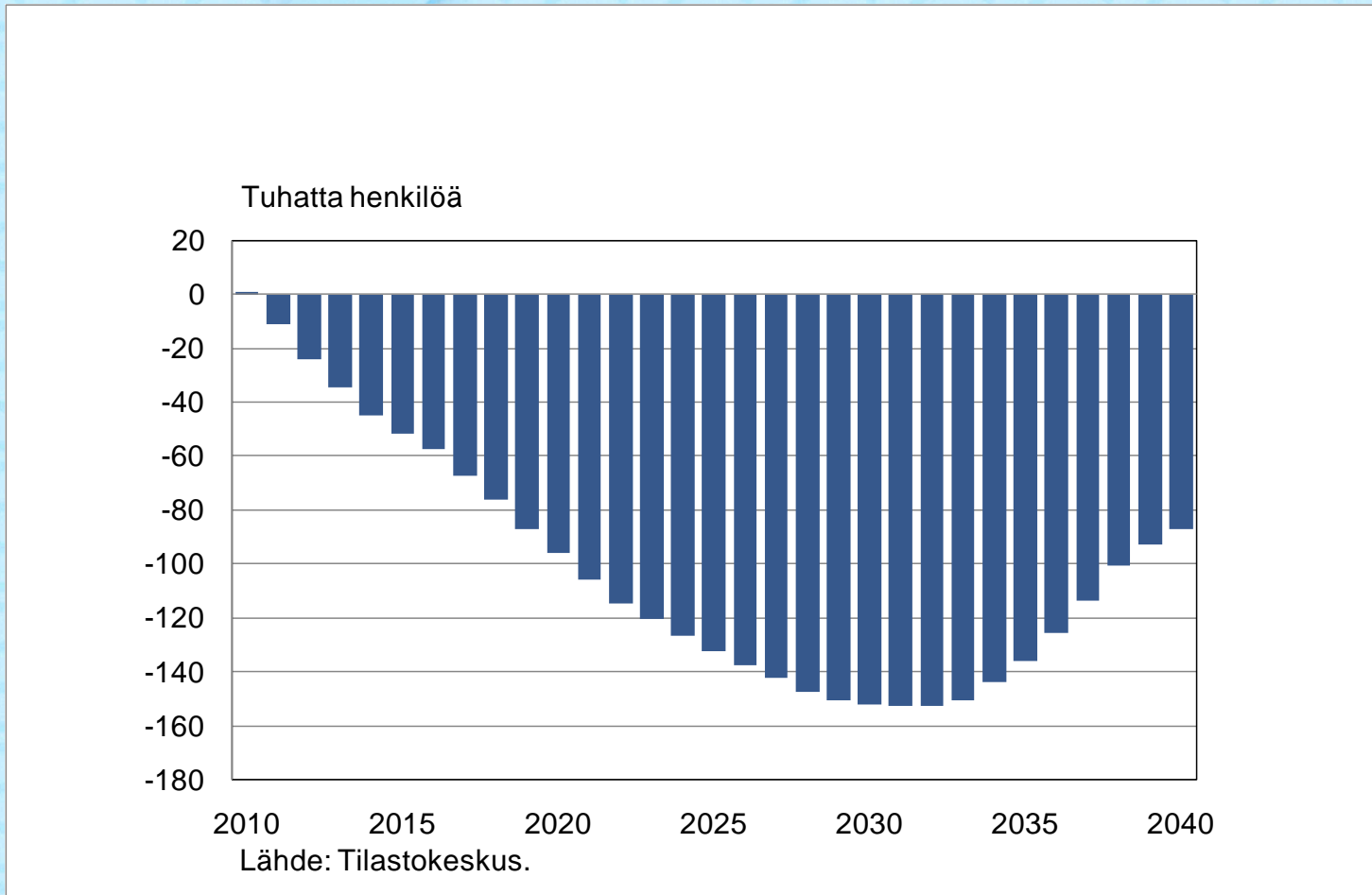

- ◆ Eläkejärjestelmällä on monia tavoitteita
  - Sosiaalipoliittiset:
    - köyhyyden välttäminen, kulutustason säilyttäminen, redistribuutio
  - Vakuutukselliset:
    - elinajan epävarmuus, työkyvyttömyys jne.

- ◆ Eläkejärjestelmällä on kansantaloudellisia vaikutuksia
  - työn tarjonta
  - palkat
  - säästäminen
  - redistribuutiovaikutukset

- ◆ Väestön ikääntyminen asettaa Suomen ennen näkemättömään tilanteeseen.
  - Uhkana on talouskasvun tuntuva hidastuminen.
    - » Työikäisen väestön pieneneminen vähentää tuotannon kasvumahdollisuuksia keskimäärin -0,2 %-yksikköä vuosittain vuoteen 2020-luvun lopulle saakka.
  - Työvoiman tarjonta ja hyvä työllisyys ovat avainasemassa ongelman lievittämisessä.
- ◆ Tästä syystä esitykseni keskittyy työvoiman tarjontaa koskeviin uusiin arvioihin.

Väestömuutoksen vaikutus työvoiman tarjontaan: kumulatiivisesti vuodesta 2010 lähtien

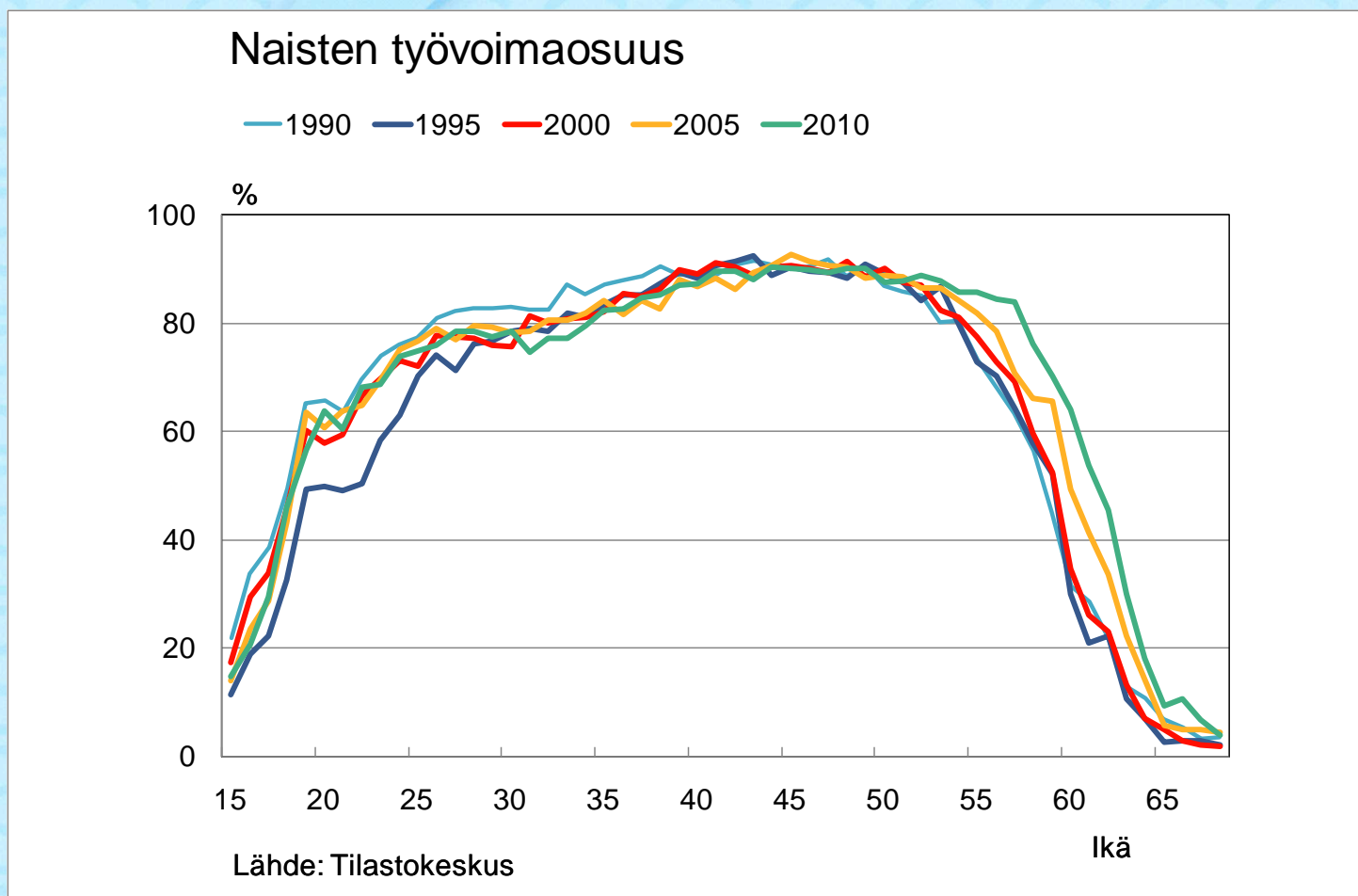
- ◆ **Talouspolitiikalla on tuettu työvoiman tarjontaa**
  - Eläkejärjestelmään on luotu kannusteet työurien pidentämiseksi.
  - Varhaiseläkereittejä on tukittu.
  - Työvoiman tarjontaa on tuettu veropolitiikalla.
- ◆ **Lisäksi vanhemmassa väestössä näkyvät mm. terveys- ja koulutustason parantumisen sekä työn fyysisen kuormittavuuden vähenemisen vaikutukset työn tarjontaan.**

II. Mitä työvoiman tarjonnassa on tapahtunut?

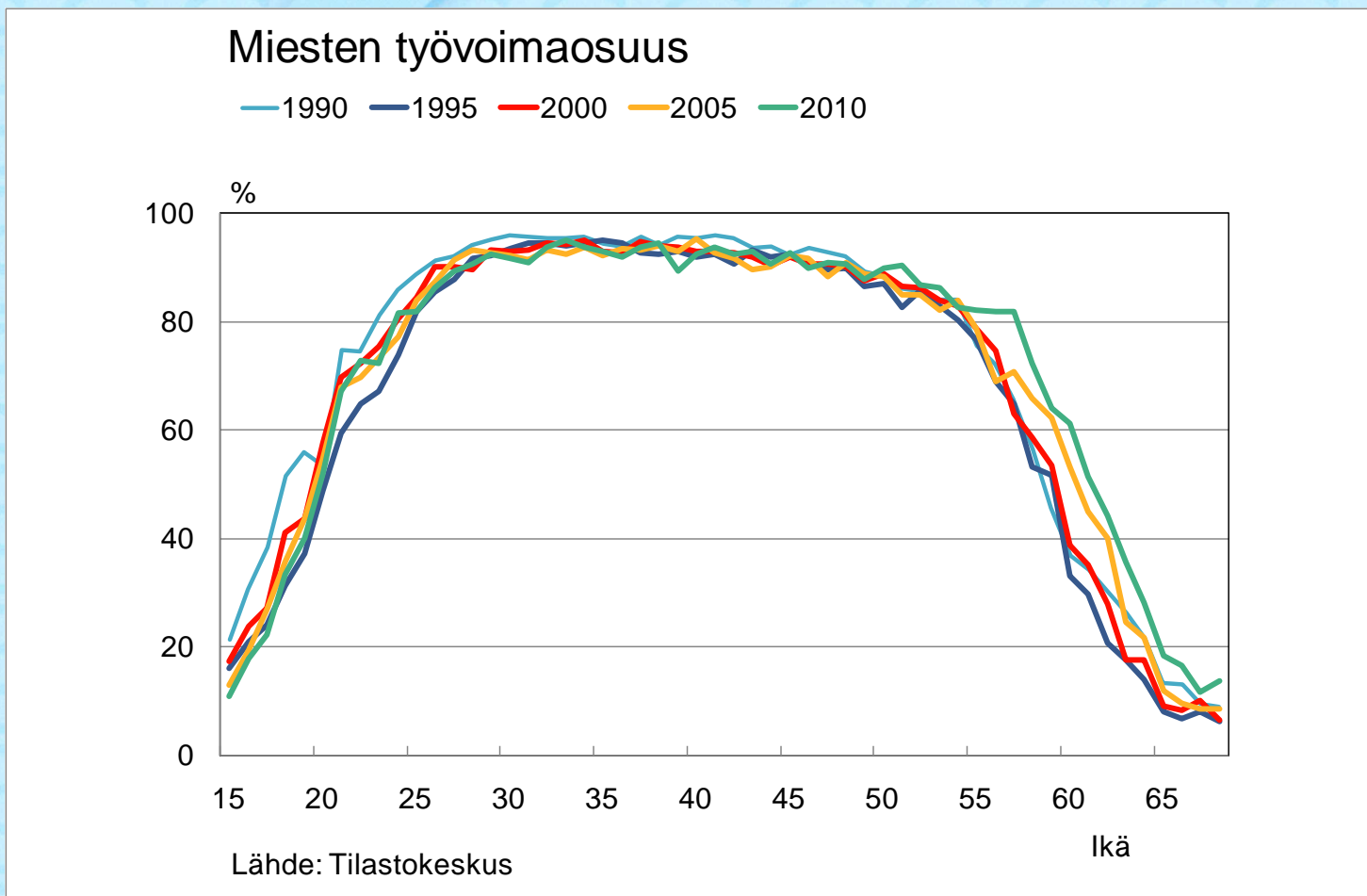
- ◆ Työvoimaosuus on noussut erityisesti lähellä eläkeikää olevissa ikäluokissa.

Työvoimaosuus ikäluokittain vuosina 1995, 2000, 2005 ja 2010

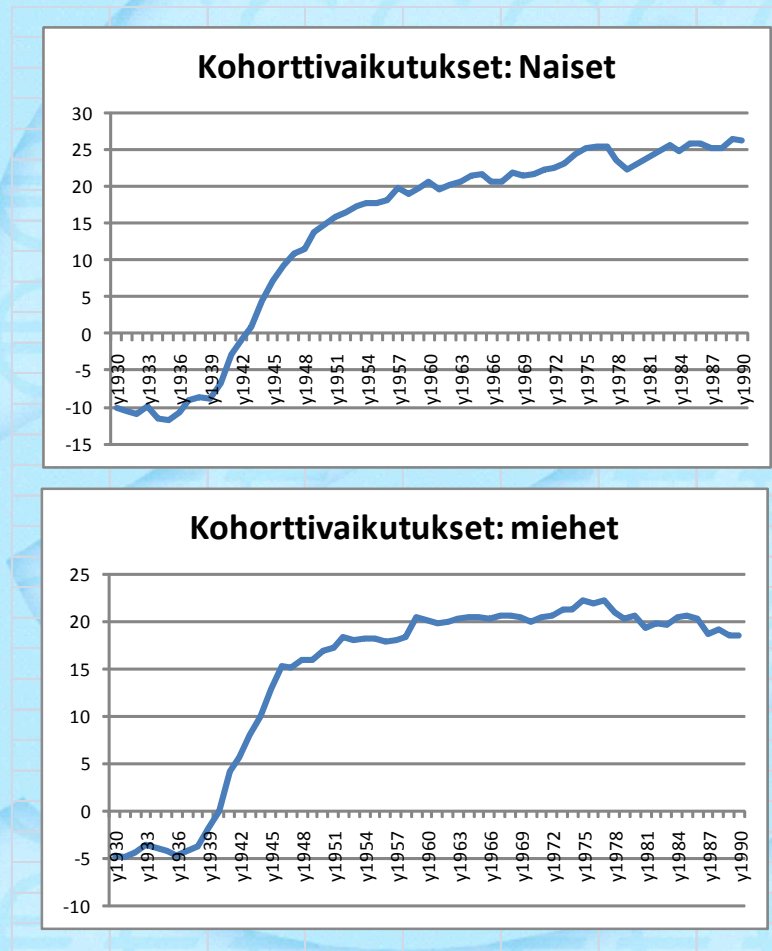
Työvoimaosuus ikäluokittain vuosina 1995, 2000, 2005 ja 2010

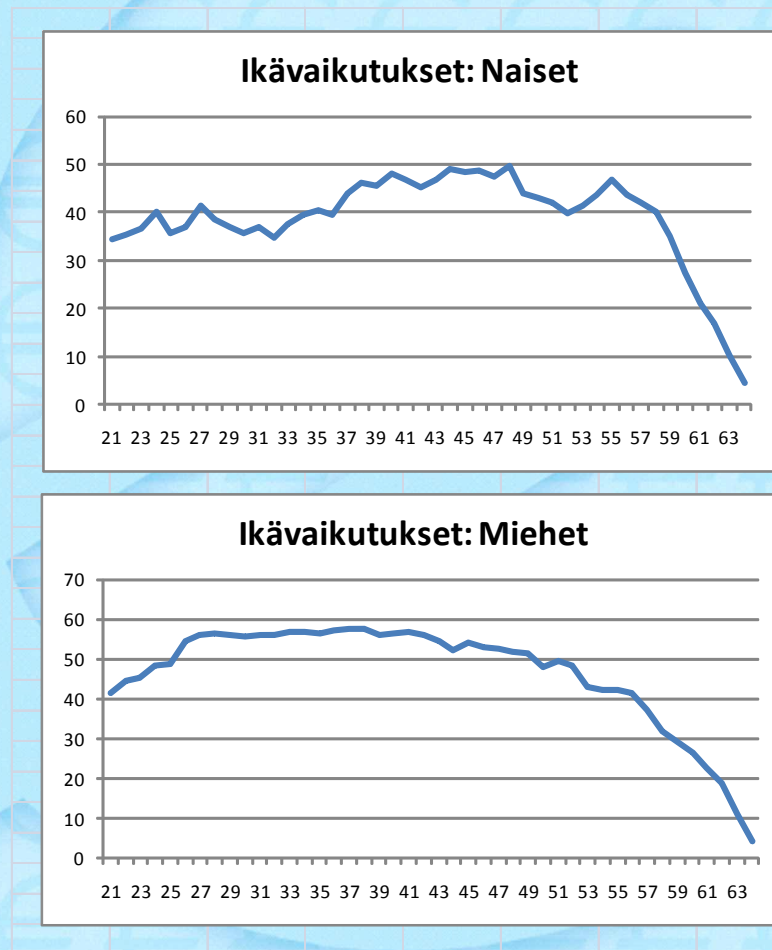
- ◆ Työvoiman tarjonnassa on iästä ja kohortista riippuvia kehityssuuntia, jotka vaikuttavat työvoimaosuuden kehitykseen pitkälle tulevaisuuteen.
- ◆ Käytän hyväksi uutta SP:ssa tehtyä mallia, jossa tutkitaan iästä ja ikäluokasta (kohortista) tulevia vaikutuksia työvoimaosuuteen.
  - Nämä approksimoivat edellä mainittuja tekijöitä.
  - Mallin ovat tehneet Helvi Kinnunen ja Petri Mäki-Fränti.
  - Raportti tulee parin viikon sisällä julkisuuteen.

Työvoimaosuuteen vaikuttavat tekijät: syntymäkohortin vaikutus

Työvoimaosuuteen vaikuttavat tekijät: ikä

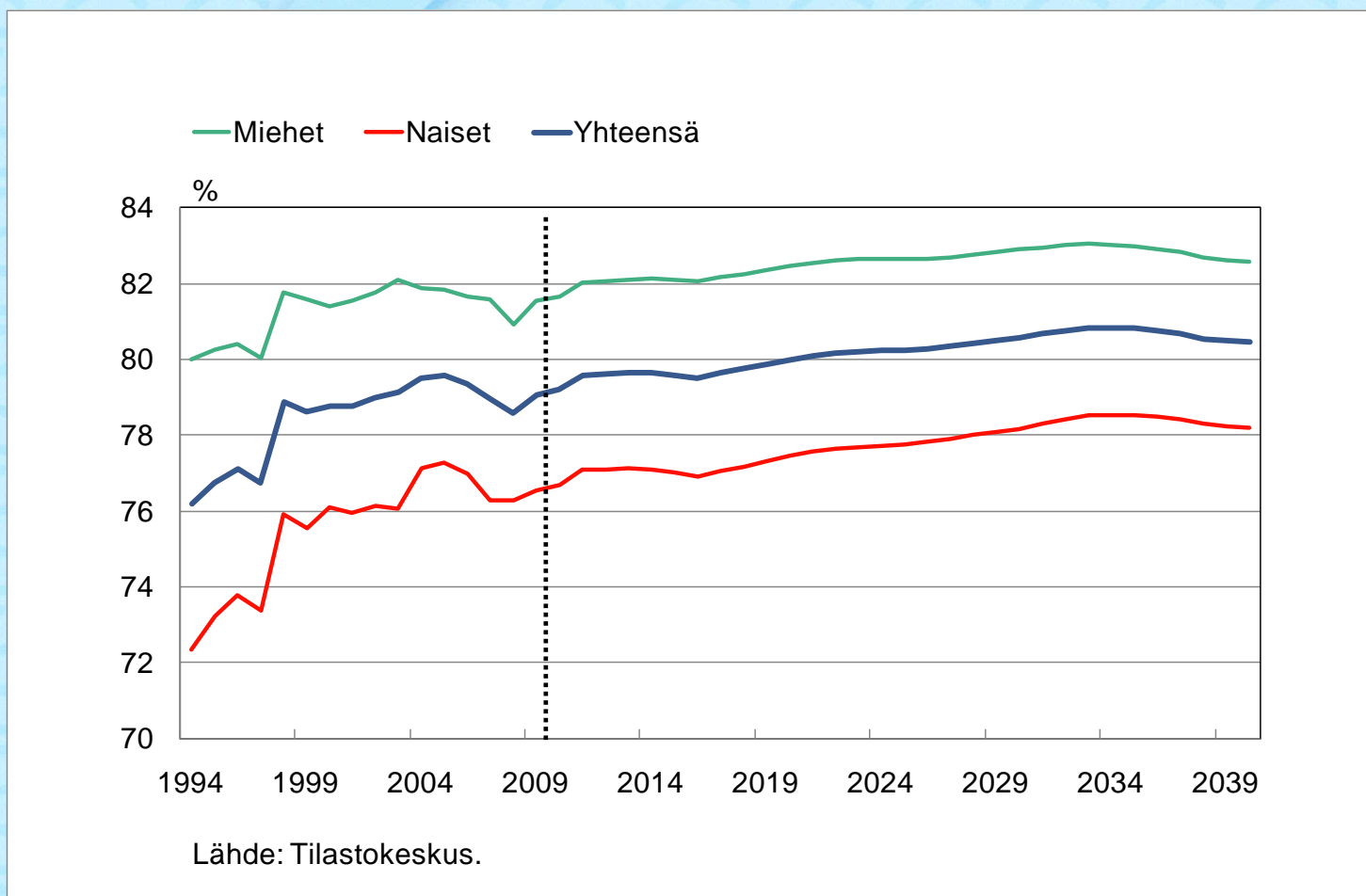

III. Työvoiman tarjonnan kehitys pitkällä aikavälillä

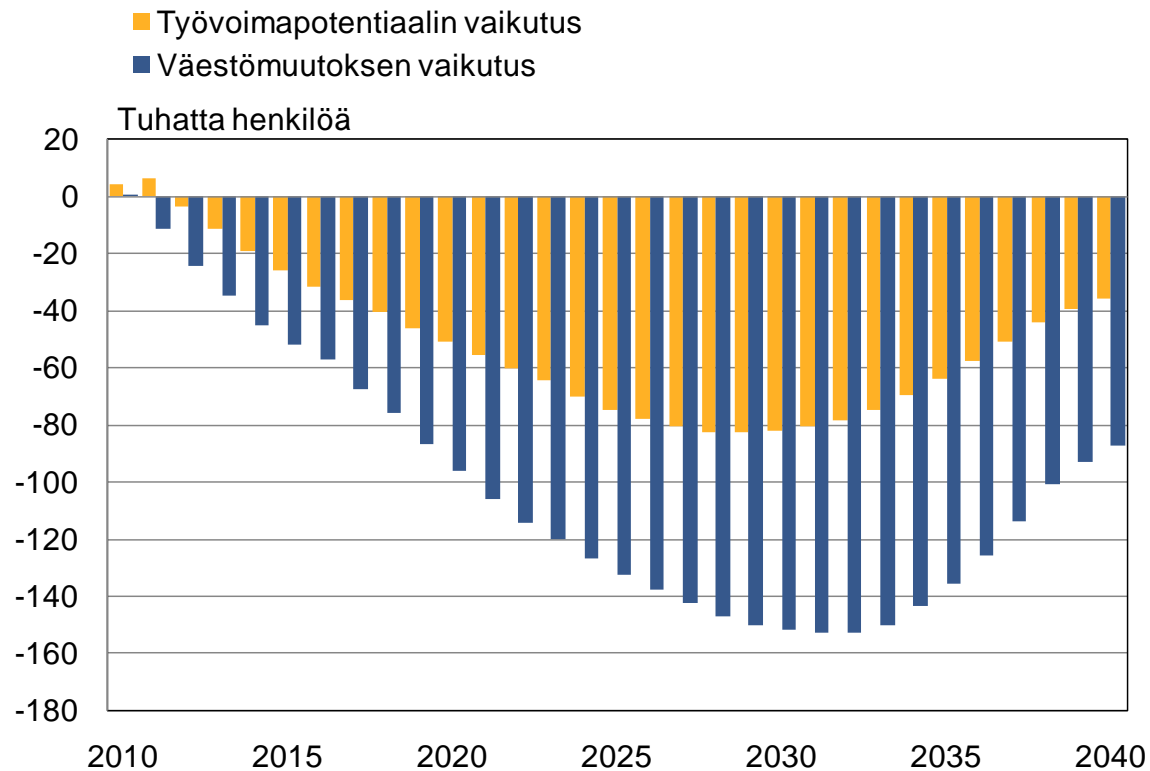
- ◆ Ikä- ja kohorttikohtaisten tekijöiden ja väestöennusteen avulla on tuotettu työvoiman tarjonnan ennuste.
  - Ensimmäinen kuvio esittää työvoimaosuuden arvioitua muutosta näiden vaikutusten seurauksena.
  - Toinen muuntaa tulokset työikäisen väestön kumulatiivisiksi muutoksiksi.

Työvoimaosuudet: toteutunut ja ennuste

Väestön ja työvoimapotentialinen vaikutus työvoiman tarjontaan: kumulatiivisesti vuodesta 2010 lähtien

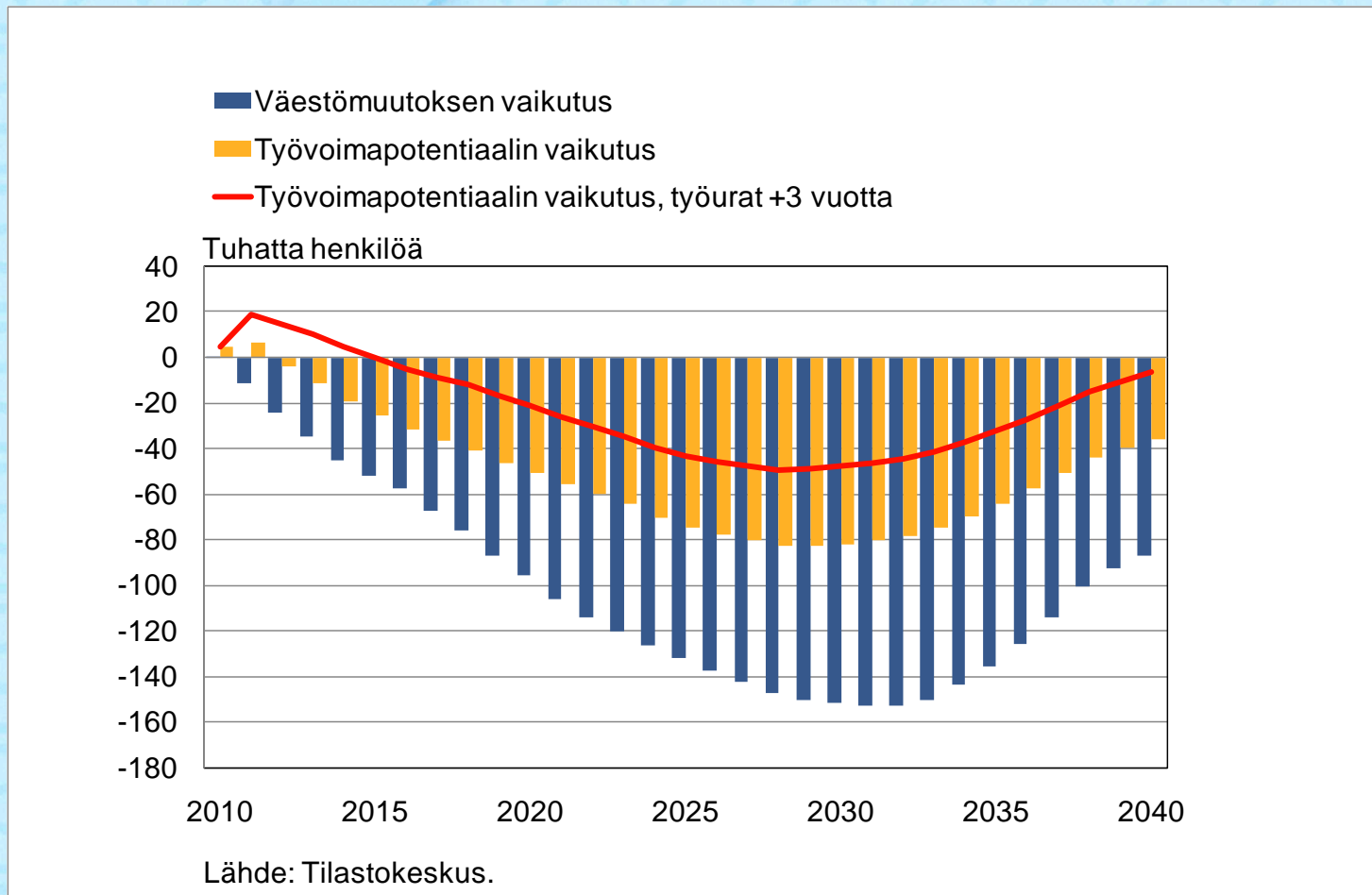
Lähde: Tilastokeskus.

IV. Työvoiman tarjonta ja työurien pidentäminen

- ◆ Johtopäätös: kohortti- ja ikätekijät lievittävät mekaanisen väestöennusteen antamaa arviota Suomen työvoimapotentialin pienentymisestä.
  - Työpanoksen pienentyminen on silti merkittävää, noin 83.000 henkeä suurimmillaan.
- ◆ Miten tähän arvioon vaikuttaisivat ajatukset työurien pidentämisestä?
  - Seuraavassa kuviossa on oletettu, että työuria pidennetään heti 3 vuodella.
- ◆ Osoittautuu, että tämäkään ei riitä ratkaisemaan työpanoksen pienenemistä.
  - Maksimipienennys on 50.000 henkeä.

Väestön ja työvoimapotentialinen vaikutus työvoiman tarjontaan: kumulatiivisesti vuodesta 2010 lähtien

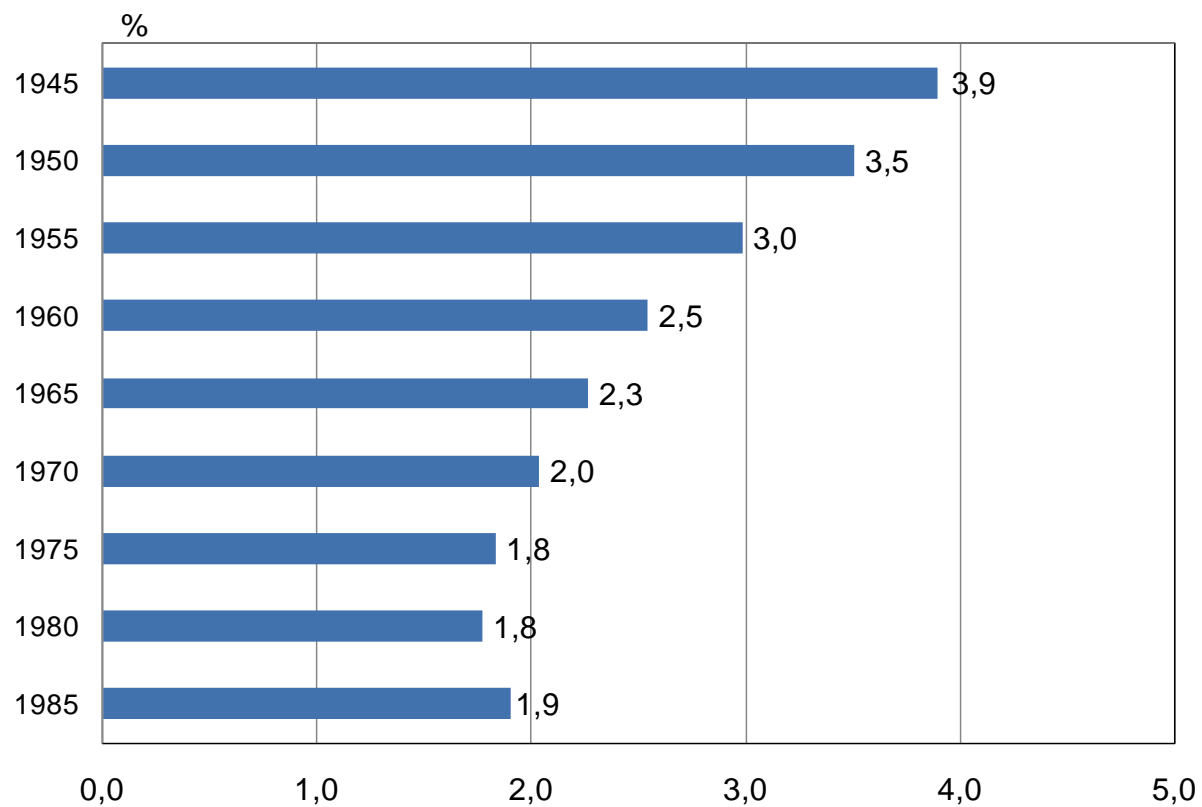

V. Muita näkökohtia

- ◆ Eläkejärjestelmän perusongelma on, että sen tuotto nuorille ikäluokille on heikko.
- ◆ Työurien pidentäminen ei olennaisesti muuta tätä tilannetta.

Eläkejärjestelmän tuotto ikäluokittain

Lähde: SP:n laskelmat.

VI. Lopuksi

- ◆ Tuotannon kasvupotentiaalin ja kestävyyskannalta työurien pidentyminen on ratkaisevaa.
  - Tuottavuuden nousuun perustuva kasvu ei korjaa kestävyysongelmaa, sillä julkisen sektorin palkat nousevat todennäköisesti myös.
- ◆ Eläkeuudistuksella ei näyttäisi ainakaan vielä olleen merkitystä työurien pidentymiseen.
  - Silti eläkeuudistus voi lisätä työuria, sillä eläke-etuuksien heikkenemisen tehosta (elinaikakerroin) ei ole toistaiseksi kokemuksia.
- ◆ Työurien tuntuva piteneminenkään ei ratkaise ikääntymisestä johtuvaa tuotantopotentiaalin hiipumista.
- ◆ Eläkejärjestelmän kohorttikohtaisia tuottoeroja työurien piteneminen ei myöskään ratkaise.

Kiitos!